

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

נשא

(חלק יח שיחה ה')

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת נשא, (אה"ק) א"ז סיון; (בכל העולם) חיד סיון, ה'תשפ"ג (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נשא ה

הקרבן הי' לכל נשיא ונשיא כוונות ורמזים שונים, בהתאם לענין ולתוכן דשבטו; וממילא קרבנו של כל נשיא נבדל (בכוונת הקרבנות) מקרבנות שאר הנשיאים, ולכן שנה הכתוב את פרטי קרבנות כל נשיא בפני עצמו.³

[ומה שציינ רש"י רק רמז אחד לכל א' מסוגי הקרבנות, ובוה מיישב טעם החזרה בכל השבטים י"ב פעם – דלא כבמדרש⁴, שבו מצינו בכל נשיא רמז בפני עצמו לכל א' מסוגי הקרבנות – היינו משום שכל רמז (שהביא רש"י) הוא ענין כללי הנחלק לכמה וכמה פרטים; ולכל נשיא היתה (בתוך הרמז הכללי) כוונה פרטית מיוחדת משלו (המתאימה לשבטו), כמבואר שם בארוכה⁵].

84 ב. אמנם צריך להבין: דבר מובן הוא, שהרמזים דפרטי הקרבן של כל נשיא אינם צירוף בעלמא של ענינים שונים, אלא הם פרטים של נקודה כללית אחת; וכדמצינו במדרש⁶, שקודם שמתחיל לפרט הרמזים

א. בפרשת קרבנות הנשיאים, בנשיא השני¹, הביא רש"י בפירושו „מיסודו של ר' משה הדרשן“, שפרטי קרבנות הנשיאים רומזים לכמה ענינים שונים:

„קערת כסף“ – „בגימט' תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון“, „מזרק אחד כסף“ – „על שם נח וכו'“, „כף אחת – כנגד התורה“, „פר אחד . . איל אחד כבש אחד“ כנגד האבות, „שעיר עזים – לכפר על מכירת יוסף“, „ולזבח השלמים בקר שנים – כנגד משה ואהרן“, „אילים עתודים כבשים – כנגד כהנים ולוים וישראלים כו'“.

מפני מה הוצרך רש"י מעיקרא להביא רמזים אלו בקרבנות הנשיאים, ענין השייך לחלק הרמז והדרוש (בשעה שפירושו הוא ע"ד הפשט) – ואם הוצרך, מדוע הביאם בפסוקי הנשיא השני ולא תיכף בנשיא הראשון?

הנה כבר נתבאר במקום בארוכה הטעם לזה², שרש"י נתקשה מדוע חוזר הכתוב ומפרט בכל נשיא ונשיא (י"ב פעמים) את כל פרטי הקרבנות – דמאחר שקרבנות כולם שוים, הרי מן הנשיא השני ואילך די שיאמר הכתוב בכל א' מהנשיאים שאף הוא הביא את פרטי הקרבנות שהביא הנשיא הראשון. ומזה דייק רש"י, שבשעת הבאת

(1) פרשתנו ז, יט ואילך.

(2) ראה לקו"ש חלק ח' ע' 43. וראה דברי דוד לרש"י (שם, כא).

(3) ראה רמב"ן (שם, ב). בחיי (שם, פד). ונוד.

(4) רבה פ"ג, יד ואילך.

(5) לקו"ש שם ע' 44 ואילך. וראה שם, שעפ"י מתורץ ג"כ: (א) מה שכל הנשיאים הביאו אותם הקרבנות, אף שכל אחד הקריב „לפי דעתו“ (לשון המדרש שם), וכללות העצה להתנדב קרבנות הללו היתה של (נשיא אחד של) בני יששכר (רש"י שם, יח). (ב) מה שרש"י הביא הרמזים דיסודו של ר"מ הדרשן ולא דבמדב"ר (כי כו"כ מהרמזים שבמדב"ר אינם ענינים המתחלקים לפרטים, ע"ש).

בין (הקרבנות שכנגד) נח ואברהם כו' כ,כף אחת וגו' – כנגד התורה וכו', השייכת לזמן משה ואהרן?

ג. עוד צריך להבין:

א) על התיבות „כף אחת עשרה זהב”¹⁰ פירש רש”י: „כף אחת – כנגד התורה שנתנה מידו של הקב”ה, עשרה זהב – כנגד עשרת הדברות, ושוב כתב על „אילים עתודים כבשים”¹¹: „.. וכנגד תורה נביאים וכתובים. שלש חמשיות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש וכו'” – לשם מה יש צורך בב' רמזי קרבנות על התורה ובב' רמזים על עשרת הדברות?

ב) מלשון רש”י בפירושו על „אילים עתודים כבשים” – „כנגד כהנים ולוים וישראלים וכנגד תורה נביאים וכתובים” (ולא – „דבר אחר כנגד תורה כו”¹², או „ויש אומרים כו”) – מוכח, שאין אלו ב' פירושים ברמז ד,ג' מינים, אלא פירוש אחד הוא: הרמז ד,ג' מינים” כולל „כהנים ולוים וישראלים” יחד עם „תורה נביאים וכתובים” – ותמוה: כיצד זה באים ג' מינים כנגד ג' דברים?!

ד. בהמשך דברי רש”י, לאחר פירוש הרמז ד,ג' מינים” (אילים עתודים וכבשים), מבואר הטעם לכך שהביאו „חמשה” (דוקא) מכל מין: שלש חמשיות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני.

הפריטים דקרבנות כל נשיא, מקדים נקודה כללית ברמזים דאיתו נשיא (נחשון – „על סדר המלוכה”, נתנאל – „ע”ש התורה, וכו') –

אולם ברמזים שהביא רש”י אינו ניכר לכאורה שהם פרטים דכלל א'?

אמנם במדרש¹³ מצינו דעה, שכל הדברים שהקריבו הנשיאים הם „כנגד הדורות שהיו מאדם הראשון ועד המשכן וכנגד המצות שנצטוו” (וכמבואר להלן שם, ש„קערת כסף” רומזת לאדם הראשון, „מזרק” רומז לנח, וכו') –

ולפי זה לכאורה אפשר הי' לומר, שזהו גם תוכן הנקודה הכללית ברמזים שהביא רש”י; וכפי שהולך ומפרט את הדורות (אדם הראשון ותולדותיו, נח ותולדותיו, שבעים האומות, האבות, יוסף משה ואהרן), ו„מצות שנצטוו” (תורה, עשרת הדברות, תרי”ג מצוות, תורה נביאים וכתובים כו').

אבל סוף-כל-סוף עדיין קשה:¹⁴ (א) קושיית המהר”ל¹⁵ – מה ענין „שנות אדם הראשון ונח” לנדון דידן (חנוכת המזבח והמשכן)? (ב) לפי זה היו הקרבנות (ורמזיהם) צריכים לבוא לפי טדו הדורות – ומפני מה מפסיקים

(6) שם פי”ד, יב.

(7) הכוונה ב„מצות שנצטוו” במדרש שם היא (גם) למצות שנצטוו אדה”ר ונח (ע”ש) – והכוונה בפנים (ברש”י) היא למצות שנצטוו בהן ישראל. וראה הערה הבאה.

(8) נוסף לזה, שמכיון שלרש”י ה„מצות שנצטוו” לא קאי על מצות של אדה”ר כו' (כבמדרש) – כנ”ל הערה הקודמת – הרי „כנגד הדורות כו'” ו„כנגד המצות שנצטוו” הם ב' עינים שונים (ולא כלל אחד).

(9) גר”א עה”פ.

(10) שם, כ.

(11) שם, כג.

(12) ע”ד במדבר”ר שם, יו”ד.

וצריך להבין:

„חמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני“ – שכן מה שעשרת הדברות נחלקו לב' לוחות הרי זה (לא רק ענין גשמי – שנכתבו על ב' לוחות נפרדות – אלא אדרבא, החלוקה הגשמית משתלשלת מ)חלוקה בתוכן¹⁶:

ה' הדברות הראשונים ביסודם ועיקרם הרי הם – מצוות עשה (לפי ש„לא גוי על פניו“ ו„לא תשא את שם הוי' אלקיך גוי“ הם סעיפים ד„אנכי הוי' אלקיך“¹⁷), וה' הדברות האחרים כולם מצוות לא תעשה¹⁸; או באופן אחר: הראשונים הם בעיקר בין אדם למקום (ואפילו כיבוד אב ואם קשור ל„בין אדם למקום“, שלשה שותפין¹⁹ – ע"פ מאמר רו"ל²⁰, „השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום“), והאחרים – בין אדם לחבירו²¹].

וצריך להבין: כיון שישנו כבר רמז (לא רק על „תורה“ בכלל – ב„ג' מינים“ – אלא גם) על „חמשה חומשין“ – מהו הצורך ברמז מיוחד נוסף על עשרת הדברות הכתובים ב„חמשה חומשין“?

(א) הרמז ד„שלש חמשות“ אינו שייך לכל ה„ג' מינים“ הקודמים, אלא רק א' מהם – „תורה“ – מתחלק ל„חמשה“ (חמשה חומשין);

והיינו, שבהבאת הקרבנות (מאותם „ג' מינים“) במספר „חמש“, נרמז עוד ענין חדש אחר, השייך למספר „חמש“ – ואינו מובן: מהו הצורך ברמז נפרד על פרט זה ד„חמש חומשין כו“, בנוסף לרמז על כללות ה„תורה“ (ד„ג' מינים“)?

(ב) מסדר ה„שלש חמשות“ כפי שפירשם רש"י – תחילה „חמשה חומשין“ ואח"כ „חמש הדברות כו“¹³ – משמע, שכוונתו ב„חמש הדברות כו“ אינה לעשרת הדברות כפי שנחקקו בלוחות אבנים

– שכן הלוחות ניתנו קודם ל„חמשה חומשין“, והוה ל"י לרש"י למנות את ב' ה„חמשות“ דעשרת הדברות לפני „חמשה חומשין“¹⁴ –

אלא לעשרת הדברות כפי שנכתבו בחומש כחלק מחמשה חומשין, תורה שבכתב¹⁵.

[ואין זה סותר למה שכתב רש"י

(13) ועד"ז בכמדבר"ר שם.

(14) וכמו שהוא ברבותינו בעלי התוספת (דעת זקנים) עה"פ.

(15) ועפ"ז מתורצת קושיא הא' דלעיל סעיף ג' (בנוגע לעשה"ד) – כי העשה"ד הנרמזות ב„כף אחת עשרה זהב“ הן אותן שבלוחות, כדלקמן בפנים סעיף ח; משא"כ כאן שהכוונה לאותן שבתושב"כ.

אלא שהא גופא צריך ביאור: מהו הצורך בב' מזיזים לעשה"ד – הן כמו שהן בלוחות והן כמו שהן בתושב"כ? וראה לקמן הערה 53.

(16) ראה גם בחיי יתרו כ, יביג. אוה"ת בשלח ע' תסא. ועוד.

(17) בדוגמת (ולא ממש, כי כאן הלאו מפורש גם בפ"ע) – לאו הבא מכלל עשה עשה (פסחים מא, סע"ב. וש"נ).

(18) אוה"ת תשא ע' א'תקעז (ושם ס"ע א'תקעט. ר"ע א'תקפג. ועוד). ובמדרש לקח טוב (משפטים כג, כא): חמשה שיש בהם קום ועשה . . . וכנגד חמשה לאוין. ובקה"י (ע' לוחות): ה' חסדים וה"ג שביסוד זידיה כו'.

(19) קידושין ל, סע"ב. נדה לא, ב.

(20) קידושין שם.

(21) כ"ה באברבנאל יתרו בשם חז"ל.

ה. ויובן בהקדים קושיא כללית בענין קרבנות הנשיאים:

קרבנות הנשיאים היו (לא נדבה עבור המשכן בכלל, כמו העגלות כו'²², אלא) „לחנוכת המזבח“ – לפי שחינוך המזבח נפעל דוקא ע"י הדברים שהוקרבו על גבי המזבח – „סולת בלולה בשמן למנחה“, „קטורת“ ועולה חטאת ושלמים;

ולפי זה אינו מובן מה שפתח הכתוב תחילה (לא בסוג הנ"ל, הקרב ע"ג המזבח, אלא) ב„קרבנו קטרת כסף אחת גו' מזרק אחד גו'²³“, ואף באריכות ופירוט משקל ושווי הכלים (וכן אח"כ גבי „כף אחת“) – כאילו היו הכלים הראש והעיקר דחנוכת המזבח!

ו. והביאור בכל זה:

מסתבר בפשטות, שרמזי הקרבנות לחנוכת המזבח שבמשכן הם בענין המזבח, דהיינו: בהם ניכר ובא לידי ביטוי החידוש והיתרון שבמזבח והקרבנות העולים עליו. כלומר, שבעת „ויקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח“ – קבעו הנשיאים את קרבנם בסדר מיוחד, במספר מיוחד וכו', שבו מרומז החידוש שנפעל ע"י עשיית המזבח, לגבי המצב הקודם.

והעילוי שנתחדש בקרבנות הבאים על גבי המזבח שבמשכן, לגבי הקרבנות שהקריבו קודם מתן תורה, הרי הוא:

(22) ז, ג ואילך. וראה רש"י שם, יו"ד.

(23) וע"ד ההלכה י"ל – עפ"מ"ש בספרי עה"פ וקרבנו קטרת גו' דצ"ל נעשית מתחלה לשם קרבן (שלא נשתמש בו הידיוט); ולכן נאמר ע"ד הכלים יתכן לתיבת „וקרבנו“. וראה צפ"ג עה"ת שם.

החידוש והיתרון במשכן בכלל הוא, כמפורש בקרא²⁴ – „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, עשיית מקום שתהי' בו השראת השכינה בגלוי, עד אשר המשכן גופא יהי' „מקדש“²⁵ – דבר מקודש;

וכן הוא גם החידוש והיתרון במזבח שבמשכן, שביכולת כל אדם מישראל ליטול בהמת חולין וכו', דבר של חול, ולעשותה קרבן לה' באופן כזה, שייראה בעיני בשר כיצד היא נעשית חפצא של קדושה, ע"י הקרבתה ע"ג המזבח ואכילת הקרבן ע"י „אש .. מן השמים“²⁶.

87

וכדי להביע ולהדגיש חידוש זה, הביאו הנשיאים ב' סוגי קרבנות:

סוג הקרבנות הראשון נרמז בכלים ובמנחה והקטורת שבהם, ומרמז על הקרבנות שהוקרבו מקודם, לפני המזבח שבמשכן: אף אז היו מקריבים קרבנות, אבל בהקרבה זו לא נתקיים – אף לא בסיומה וחותמה – ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, דבר המורה על השראת השכינה²⁷. – ובהרמז: הכלים עצמם והקרבנות (המנחה והקטורת) הנמצאים בכלים²⁸, לא ניכר בהם בגלוי כל שינוי²⁹;

(24) תרומה, כה, ח.

(25) כשמו „(ועשו לי) מקדש“. וראה עירובין בתחלתה.

(26) רש"י ויקרא א, ז. במדבר ד, יג.

(27) רש"י שמיני ט, כג.

(28) בלשון החסידות – כלי שמכסה ומעלים האור שבתוכו.

(29) עפ"ז יומתק יותר מה שרש"י מביא רמז לכל פרטי קרבנות הנשיאים, מלבד ב„סולת בלולה בשמן למנחה“ שלא הביא שום רמז (אף שבבבב"ר ישנם כו"כ רמזים בזה!) כי

ממין החי; והרמז בזה הוא, שע"י המשכן והמזבח נתחדש העילוי ד(גילוי) השראת השכינה, הפיכת ענינים של דומם וחול ל"חי" ולקדושה³².

ז. החידוש והיתרון שבמשכן (ובמזבח) – לאחרי מתן תורה – נרמז בפשטות באמירה בקשר למתן תורה, שבני ישראל יהיו "ממלכת כהנים וגוי קדוש"³³, וממילא ינתן להם גם³⁴ סוג המצוות אשר קובעות קדושה בחפץ המצוה גופא, עד שגם בן חמש למקרא מבין (ו"רואה") שחפצים אלו נעשו קדושים.

ואע"פ שדבר זה נפעל בעיקר במתן תורה, כאשר בני ישראל נעשו "ממלכת כהנים וגוי קדוש" ולכן נצטוו בכל תרי"ג מצוות, הנה מעין זה כבר ה' אצל היהודי הראשון, אברהם אבינו, שלכן נצטווה על מצות מילה – "ברייתי בבשרכם"³⁵, שהוא בגדר "חפץ של מצוה" (כמובא בדברי רש"י³⁶).

ובזה מבואר סדר הרמזים דקרבתות הנשיאים בפירוש רש"י כאן (המיוסד על דברי ר' משה הדרשן – אבל קרוב לפשט ומיישב פשוטו של מקרא) אשר נחלקים לב' סוגים: ענינים ממין הדומם מפרש רש"י כרמזים על אדם הראשון (ותולדותיו), נח ותולדותיו ושבעים האומות – שבהם אין ניכרת בגלוי

משא"כ הקרבנות מהסוג השני (עולה, חטאת וכו'), אשר בהם עצמם (בין אם בשלימותם ובין אם במובחר והעיקר שבהם – החלב והדם³⁰) ניכר בגלוי שמתקרבים ומשתנים ע"י העלאה וזריקה ע"ג המזבח, ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, כנ"ל.

וענין זה מרומז גם בחילוק המינים בין ב' סוגי הקרבנות: הקרבנות שבכלים, המנחה והקטורת, אינם ממין ה"חי" (או³¹ שאין חיותם ניכרת); משא"כ הקרבנות מסוג הב' הם

[נוסף על מה ש"ל בפשטות, דהא שיש רמז בקרבנות הנשיאים מובן מזה שהכתוב מדייק להודיע מספר שלהם*, או קרבנות שיש בהם חידוש כמו קטורת (ליחיד כו' – דהיתה הוראת שעה רש"י במדבר ז, יד) וחטאת (לכפר על קבר התהום כו' – רש"י שם, טז) שאינה שייכת לנדבת המשכן (וראה רמב"ן שם, יג) שגם החטאת הוראת שעה הוי. וראה רש"י שמיני י, טזיז].

משא"כ, סולת גו' למנחה" שאין בזה שום חידוש ושינוי שיכריח לומר – גם ע"פ דרש הקרוב לפשט – שיש בזה רמז]

עיקר ההדגשה (והרמז) בקרבן זה הוא לא כ"כ בגוף הקרבן, כ"א בזה שה' בכלי (וזה מפורש בקרא), ככפנים.

30 יחזקאל מד, טו. וראה לקו"ת פרשתנו כו, ב. ס"פ אחרי ובכ"מ. ד"ה איזהו תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב שעג, ב ואילך).

31 להדיעה ש"מור" שבקטורת מן החי הוא – ראה רמב"ן תשא ל, כג. ועוד.

* עפ"ז יומתק מה שהביא רש"י בהדבור המתחיל גם תיבת "פר אחד", "איל אחד", "כבש אחד" – נוסף על מה ש"ל, שבה מרמז רש"י לפירושו לפניו (במדבר ז, טו), "פר אחד – מיוחד שבנדודו, שמחה מובג, שגם ה"רנח" שב"פר אחד" (ועד"ז בהשאר) הוא לאיש מיוחד כו'.

ולהעיר מרש"י פינחס (כז, יט) "פרים – כנגד אברהם כו', אילים – כנגד .. יצחק, כבשים – כנגד יעקב כו'." ואכ"מ.

32 להעיר במדבר"ר (פ"ב, יח): מה אם העגלות שנדבקו במלאכת אוהל מועד נתן להם הווי' עד שיהיו קיימות לעולם כו'.

33 יתרו יט, ו.

34 משא"כ במצות צדקה וכיו"ב שאין

קדושה בהמעות.

35 לך יז, יג.

36 חיי שרה כד, ב.

חיות (השראת השכינה); וענינים ממין החי הריהו מפרש כלפי בני ישראל^{36*} – החל מאברהם כו', עד משה ואהרן³⁷ כהנים לויים וישראלים.

ח. אמנם, עדיין אינו מוכן: לפי זה, הרי פשיטא שאין מקום לפרש „כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת” – ממין הדומם (וצומח) – על התורה, עשרת הדברות ותרי”ג מצוות?
והביאור בזה:

רש”י כאן מדייק בדבריו, ש„כף אחת” היא „כנגד התורה שנתנה מידו של הקב”ה³⁸”, והיינו (לא התורה בכללותה, אלא) הלוחות, שדוקא בהם מצינו³⁹ נתינה „מידו של הקב”ה”.

וגם בהמשך דבריו „עשרה זהב, כנגד עשרת הדברות. מלאה קטורת, גימטריא .. תרי”ג מצות” – אין הכוונה לעשרת הדברות ותרי”ג מצוות בפני עצמם, אלא ל„כף”, היינו הלוחות, כפי שהם מלאים בתרי”ג, ולתרי”ג כחלק מן הלוחות⁴⁰ (שנתנו „מידו של

^{36*} (36*) להעיר ממש”נ (ואתחנן ד, ד) ואתם הדבקים בה”א חיים גו’.

³⁷ ומכיון שעיקר החידוש בהמשכת קדושה בחפץ של מצוה נעשה במתן תורה – לכן, הרמז למשה ואהרן (שע”י היתה נתינת התורה) הוא בקרבן שלמים „שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים” (רש”י עה”פ), כדלקמן בפנים סעיף ט.
³⁸ משא”כ בכמדב”ר פ”ד, יו”ד: ובחרו (בנ”י) בהקב”ה ובתורתו שהיא ה’ ספרים כנגד ה’ אצבעות שבכף וקבלו י הדברות בסיני. וראה לקמן הערה 51.

³⁹ תשא לא, יח.

⁴⁰ ראה גם בכמדב”ר פ”ג, טז: כף אחת כנגד הלוחות שנכתבו מיד הקב”ה .. עשרה זהב אלו עשה”ד שהיו כתובים בלוחות .. מלאה קטורת שתרי”ג מצות בלולות בהן [משא”כ בכמדב”ר שם, יט: כף אחת זה הוא ספר התורה שהי’

הקב”ה”), כלומר: הלוחות כוללים את „עשרת הדברות” (עשרה זהב), ו„עשרת הדברות” הרי הם „מלאה (קטרת) – גימט’ .. תרי”ג מצות”⁴¹, וכמו שכבר פירש רש”י לעיל (בפ’ משפטים⁴²) ש„כל תרי”ג מצות בכלל עשרת הדברות הן”.

89

ומאחר ש„כף אחת גו” רומזת לתורה כפי ש„נתנה מידו של הקב”ה”, לכן נכנסת גם היא בכלל הסוג הא’ דעניני דומם, משום שפעולת התורה והמצוות לעשות „חפץ של מצוה”, מתקיימת דוקא כאשר האדם מקבל תורה ומצוות ומקיים מצוה בפועל.

התורה והמצוות כפי שהן מצד עצמן – „שעשועיו של הקב”ה⁴³” – (ואפילו) באופן שהקב”ה נתנן („נתנה מידו של הקב”ה”) – אינן קובעות כל קדושה בעולם לזמן שלאחרי זה;

וכפי שכבר למד הבן חמש למקרא, שירידת השכינה על הר סיני לא קבעה בהר כל קדושה לזמן שלאחרי זה; ולכן הנה „במשוך היובל” – כשנסתלקה השכינה – „רשאיין לעלות” בהר⁴⁴.

מונח אצל הארון .. עשרה זהב אלו הלוחות שהיו בארון.]

⁴¹ ע”פ המבואר בפנים יומתק זה שרש”י לא פירש (כפי’ הב’ בכמדב”ר פ”ג שם) ד„קטרת” (גימט’ תרי”ג) הוא כנגד „תרי”ג אותיות .. מן אנכי עד אשר לרעך כו” – כי לפ”ז אין זה בדומה ל„מלאה קטרת”, שהרי אותיות העשה”ד הן הן העשה”ד עצמן; ולכן מפרש רש”י שהוא כנגד תרי”ג מצות שהן רק „תלויות” בעשה”ד (לשון רש”י משפטים כד, יב).

ועפ”ז מתורץ ג”כ מה שהעתיק רש”י בהדבור המתחיל גם תיבת „מלאה” (אף שמפרש רק תיבת „קטרת”).

⁴² שם.

⁴³ לשון רש”י – תשא לב, טז.

⁴⁴ יתרו יט, יג וברש”י.

90 והדברים באים בהמשך לדברי רש"י לעיל על „ולזבח השלמים בקר שנים, כנגד משה ואהרן שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים” – שמשה ואהרן פעלו את ה„שלום” והחיבור בין ישראל להקב"ה במתן תורה – ע"י התורה (ומצוותיה).

וכיון שגם ג' המינים „אילים עתודים כבשים” הם קרבנות שלמים⁴⁹, הרי מזה גופא מוכח שהם „כנגד כהנים ולוים וישראלים” (לא רק מצד מעלתם כחלק מבני ישראל בכלל, אלא) כפי שהם מיוחדים בתורה (כנגד תנ"ך), שע"ז נעשה השלום והחיבור ביניהם ל„אביהם שבשמים”.

י"ד. עפ"ז מובן גם המשך פירוש רש"י, שתיכף אחרי שמפרש „וכנגד תורה נביאים וכתובים”, ממשיך (באותו דבור המתחיל) „שלוש חמשות כנגד חמש חומשין וכו”:

כיון שענין זה בא כדיבור אחד ובהמשך אל „וכנגד תורה כו”, מובן שב„שלוש חמשות” אין הכוונה לרמז

בראשית... בשביל התורה שנקראת ראשית... ובשביל ישראל שנקראו ראשית” – דלכאורה צ"ע: הרי בקרא נאמר ראשית ל' יחיד, „ראשית” אחת* – כי הכוונה לבניי כמו"ש מתאחדים בתורה (וראה משכיל לדוד שם).
49) כפרש"י. וראה פרש"י ויקרא ג, א. וצ"ע כפרש"י תצוה כט, כב. ואכ"מ.

(* בזהר (ח"א ג, ה. תקו"ז תקון א' וה' בתחלתם. ועוד) ד„בראשית” נטריקון ב' ראשית – אבל ברש"י לא נרמז זה ובפשוטות, כוונת רש"י היא שה"ב דבראשית פירושו „בשביל” (ראה רא"ס שם). ולהעיר, שגם לפי החזה, הרי מומשך שם: תרין אינון דמתחברין כחזא... ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין.

[אלא שאעפ"כ, מאחר שבשעת מתן תורה היתה המשכת הקדושה בהר – דמטעם זה „הנוגע בהר מות יומת”⁴⁵ – על כן היתה ה„כף” עשוי זהב⁴⁶, כלי יקר, ככלי הכסף הקודמים (ובהוספה), לפי שזוהי דרגא נעלית יותר בהכנה לענין ה„חי”, לעשות ע"י התורה והמצוות מן הדומם – חי, כנ"ל].

ט. ע"פ האמור – שהתורה (ומצוותיה) מצד עצמה אינה מרומזת בסוג החי – יובן פירוש רש"י על „אילים עתודים כבשים”:

בדברי רש"י „ג' מינים” הם „כנגד כהנים ולוים וישראלים) וכנגד תורה נביאים וכתובים”, אין כוונתו להוסיף עוד רמז (שני) „כנגד תורה נביאים וכתובים” (ואזי, כיון שב' הרמזים אמורים בפירוש אחד, נמצא שיש ששה מינים) – שכן, כנ"ל, התורה מצד עצמה אינה מרומזת במין החי⁴⁷;

אלא ג' המינים הם (בעיקר) כנגד (השלשה שמנה רש"י מנה לעיל –) בני ישראל, אלא שזהו דוקא כפי שבני ישראל מתאחדים עם (ג' חלקי) התורה, כך שישנם רק ג' דברים⁴⁸.

45) יתרו שם, יב.

46) ראה רש"י פרשתנו (שם, פו. וראה רש"י שם, יד) „היא של זהב” – וע"פ המבואר בפנים יומתק מה שהעתיק בהדבור המתחיל גם תיבת „עשרה”, ובפרט ע"פ פרש"י הנ"ל ד„משקלה עשרה שקלים של כסף” (ולא זהב) – כי עשה"ד נרמזות בזהב (ראה רש"י ח"ש כד, כב. גו"א סוף פרשתנו).

47) ועפ"ז יומתק ג"כ מה שלא פרש"י ד„ולזבח השלמים בקר שנים” קאי על „תורה שבכתב תורה שבע"פ” (כבמדב"ר פ"ד, יו"ד. וראה שם פ"ג, טז).

48) ועד"ז יש לתרץ מ"ש רש"י (ר"פ בראשית)

לענינים חדשים נפרדים, אלא זהו המשך ופירוש ל"וכנגד תורה כו":

כדי להדגיש שמדובר כאן אודות התורה כפי שהיא מתקבלת אצל בני ישראל ומתאחדת עמהם – דלא כבפסוק, "כף אחת גו" העוסק בתורה כפי ש"נתנה מידו של הקב"ה" – הביאו הנשיאים את ה"ג' מינים" במספר "חמש", שבזה ניכרת ההתחלקות שישנה בתורה ומצוות:

בתורה כפי ש"נתנה מידו של הקב"ה", הנה כל התורה היא כמו ענין א', עד שעשרת הדברות נאמרו ע"י הקב"ה, בדבור דמ"ט⁵⁰.

[ובזה מובן גם הטעם שהעתיק רש"י מן הכתוב גם את התיבה "כף") אחת – דלכאורה פירושו אינו אלא על תיבת "כף" – להדגיש שמדובר כאן על התורה כפי שהיא באופן ד"אחת": התורה כפי שניתנה מיד הקב"ה, אשר (מבלי הבט על כך שכוללת את עשרת הדברות, והיא "מלאה קטרת" – תרי"ג מצות – הרי) היא "כף אחת", ענין א'.

ודוקא כאשר (ועי"ז אשר) בני ישראל, "מקבלים" את התורה והמצוות, ניכרת ומורגשת ההתחלקות בתורה – שאלו הם "חמשה חומשי"ן"⁵¹, ולכל

חומש תוכנו הוא ועניניו הוא – וההתחלקות במצוות, שבתוך עשרת הדברות (אשר "כל תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות הן") ישנם ב' סוגים: 91 "חמש הדברות הכתובים על לוח אחד" – ענינים של "הן", וחמש הכתובין על השני" – ענינים ד"לאו"⁵²;

משא"כ עשרת הדברות (ותרי"ג מצוות) כפי שנתנו מיד הקב"ה, הרי הם נרמזים ב"כף אחת עשרה זהב" – לא ב' פעמים "חמש" – משום שמצד הקב"ה אין ההתחלקות שבהם מורגשת, אלא כל עשרת הדברות הם מציאות אחת⁵³ – "כף אחת".

(משיחת מוצאי ש"פ נשא תשל"ח)

על בחירת בני"ה בהקב"ה ובתורתו – מדייק "ה' ספרים כנגד ה' אצבעות שבכף", כי מצד מקבלי התורה ישנה ההתחלקות שבתורה, כבפנים. (52) ראה רש"י יתרו (כ, א) "עונין על הן הן ועל לאו לאו". וראה בארוכה הדרן לפסחים (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים – הדרן הא' (בהוצאת תשמ"ז – ע' תסה ואילך)).

(53) וזהו גם הטעם שב"כף אחת" נרמזות העשה"ד כמו"ש בלוחות, וב"שלוש חמשיות" כמו"ש בתושב"כ (כנ"ל בפנים סעיף ג) – כי בלוחות מודגשת נתינת הקב"ה, ובתושב"כ – שבני"ה מקבלים (ולומדים) אותה.

ולהעיר מלקו"ת ד"ה אם בחוקותי (הא') וביאורו – בהחילוק דאותיות הכתיבה (דתושב"כ) ואותיות החקיקה (של הלוחות).

(50) רש"י יתרו כ, א.

(51) עפ"ז יומתק מה שבמדב"ר (שנעתק לעיל הערה 38) – שמפרש גם "כף אחת גו"

